

Handläggare:
Kjell Olofsson
Telefon: 508 27 172
Jari Öhman
Telefon: 508 26 635

Till
Idrottsnämnden 2008-09-16

Erfarenheter från Rådslaget: Stärk föreningarnas ekonomi och deltagande.

Skrivelse från Madeleine Sjöstedt m.fl. (fp), Billy Östh m.fl. (m) och Andreas Stureson (kd)

Förslag till beslut

Stockholms idrottsförvaltning föreslår att idrottsnämnden beslutar

Godkänna förvaltningens svar på skrivelsen ”Stärk föreningarnas ekonomi och deltagande”.

Inger Båvner
Förvaltningschef

Kjell Olofsson
Chef för förenings- och beställaravdelningen

Sammanfattning

I skrivelsen ”Stärk föreningarnas ekonomi och engagemang” sägs bland annat att stockholmsidrotten för att hänga med i utvecklingen och kunna vara en pådrivande kraft för goda elitsatsningar och ökat folkrörelse- och folkhälsoengagemang, så måste idrottsföreningarna få förutsättningar att stärka sin verksamhet och förbättra sin ekonomi. Målet med skrivelsen är att sätta igång ett arbete för att göra det möjligt för att idrottsföreningarna ska stärka sin ekonomiska självständighet och bärkraft och finna former för att investeringsresurserna används så effektivt som möjligt.

Idrottsförvaltningen borde enligt skrivelsen undersöka förutsättningarna för exempelvis följande åtgärder:

1. De ekonomiska kringaktiviteterna.

Förutsättningarna för de ekonomiska kringaktiviteterna och föreningarnas behov av klubblokaler bör finnas med redan i planeringsfasen för nya anläggningar och vid ombyggnation.

2. Ta över driften av anläggningar.

Fler föreningar drivs helt av de föreningar som använder dem. För att göra det lättare för dem som vill ta över driften av anläggningar bör förvaltningen erbjuda en "One stop shop" där föreningar får hjälp med de formella stegen för övertagande av driften och kunskap och erfarenheter om hur man får en fungerande ekonomi.

3. Investeringar i samverkan med kommuner i regionen.

Förvaltningen bör identifiera vilka investeringar i anläggningar som bör göras i samverkan med kommunerna i regionen. Samverkan är nödvändigt när underlaget för de enskilda idrotterna är för litet eller marken i Stockholm inte räcker till.

4. Idrottscentrum

Större investeringar bör göras i form av "idrottscentrum" där flera olika idrotter och föreningar finns på en och samma anläggning.

5. En strategi för EU-bidrag.

Förvaltningen bör ha en strategi för hur Stockholms föreningsliv bättre kan ta del av projektbidrag från EU. Föreningar som får projekt beviljade garanteras stöd till egeninsatsen från idrottsnämnden.

I detta tjänsteutlåtande redovisar förvaltningen dels hur idrottsnämnden på olika sätt stöttar föreningslivet, och dels vilka förutsättningar som finns för idrottsföreningar att på olika sätt skapa en självfinansiering för verksamheten. Denna självfinansiering bidrar ibland idrottsnämnden till att skapa förutsättningar för, men ibland handlar det helt om föreningens egen insats för att öka intäkterna till föreningens verksamhet. I utlåtandet redovisas också formerna för föreningars möjligheter att vara med och påverka idrottsförvaltningens ansvarsområden i planering, drift och föreningsstöd.

Stockholms Idrottsförbund har redovisat synpunkten att flera av de finansieringsvägar som beskrivs i utlåtandet är av karaktären osäkra intäkter. Det gäller både det statliga lokala aktivitetsstödet, som är beroende av svenska folkets spelvanor, och folkrörelsernas egna spel. Stockholms Idrottsförbund har dock samtidigt i olika projekt i samverkan med idrottsförvaltningen visat på betydelsen av att föreningar vid sidan om ett bra samhälligt stöd ska se till att ha en hög självfinansiering av verksamheten, och att föreningar bör vara delaktiga i brukarmedverkan eller ta ett större ansvar för driften av idrottsanläggningar. Detta får dock enligt Stockholms Idrottsförbund inte slå undan grunden för en bra verksamhet genom att ledare engageras mer i anläggningsdrift än i den egna verksamheten.

Ärendets beredning

Detta tjänsteutlåtande har beretts av förenings- och beställaravdelningen. Samråd har skett med förvaltningens samtliga avdelningar. Förvaltningen har vid framtagandet av detta ärende dessutom genomfört samråd med Stockholms idrottsförbund, som lämnat ett kortfattat yttrande. Detta redovisas i **bilaga 2**.

Bakgrund

Vid idrottsnämndens sammanträde den 19 juni 2007 anmälde en skrivelse från Madeleine Sjöstedt m.fl. (fp), Billy Östh m.fl. (m) och Andreas Sturesson (kd) med rubriken "Erfarenheter från Rådslaget: *"Stärk föreningarnas ekonomi och deltagande"*. Skrivelsen bifogas. **Bilaga 1**.

Förvaltningens synpunkter

Stockholms stad har sedan 1929 på ett mer omfattande sätt genom bildandet av en idrottsstyrelse stöttat den i staden verksamma idrottsrörelsen. Detta har främst skett genom investeringar i nya idrottsanläggningar och drift av idrottsanläggningar, bidrag till föreningsanläggningar, samt bidrag och nolltaxa till föreningarnas barn- och ungdomsverksamhet samt ytterligare ett antal olika stödformer som redovisas i detta utlåtande. I idrottsrörelsens barndom bedrevs idrottandet mer knutet till skolor och genom föreningarnas egna insatser. Det var först då idrottsrörelsen vuxit och upplevdes som en samhällelig fråga i ett folkhälsoperspektiv som stat och kommuner mer aktivt byggde upp olika stödformer till idrottsrörelsen. I många fall skedde också senare en kommunalisering av driften av idrottsanläggningar där kommunerna tog på sig ett driftsansvar för tidigare helt föreningsdrivna anläggningar. Investeringar i nya idrottsanläggningar är fortfarande i stor utsträckning knutet till skolor behov av idrottsanläggningar, men många specialanläggningar har också byggts som mer direkt är sprungna ur önskemål från olika specialidrotter.

Nätet av idrottsanläggningar i Stockholm har planerats både ur skolans och specialidrotternas önskemål där större idrottsplatser har ett större upptagningsområde och fångar upp behovet från flera skolor samtidigt som man tillgodoser behovet för främst fotbollsklubbar och friidrottsklubbar. Större sim- och idrottshallar har samma funktion för skolorna och inomhusidrotter och simsporten. Infrastrukturen av idrottsanläggningar och 0-taxan för barn och ungdomsverksamheten är enligt förvaltningen kommunernas viktigaste bidrag till en bred idrottsrörelse för både barn- och ungdomsverksamhet och inte minst elitidrotten. De publika anläggningarna utgör de största investeringarna för kommunerna samtidigt som de ger elitklubbarna en bra bas för finansiering genom publikintäkter, reklamintäkter och kringaktiviteter i serveringsverksamhet och annan försäljning.

I detta tjänsteutlåtande redovisas mer utförligt de nuvarande olika stödformerna samt hur föreningarna själva utifrån de förutsättningar som ges kan vidareutveckla sin verksamhet i syfte att stärka föreningarnas ekonomi och sina möjligheter till ökad medverkan i driften och ökat inflytande iför föreningar viktiga frågor.

Riksidrottsförbundet har gjort en rikstäckande studie av idrottsföreningarnas intäkter. Av denna undersökning framgår bland annat att föreningarnas intäkter fördelas enligt följande:

Kommunalt aktivitetsstöd	10%
Statligt aktivitetsstöd	13%
Bingo och lotterier	15%
Medlems- och träningsavgifter	22%
Reklam och sponsorer	14%
Övrigt	28%

Den bild som framskymtar är att det kommunala och statliga stödet inte dominerar intäktssidan. Under övrigt finns en stor del som till delar bör vara publikintäkter och därmed också indirekt ett kommunalt stöd till föreningars intäktssida. Detta är dock som förvaltningen redovisat i ett tidigare ärende till nämnden en bild som varierar mycket mellan olika idrotter där golf och tennis och idrotter med liten barn- och ungdomsverksamhet har en hög självfinansieringsgrad, medan idrotter som basketboll och fotboll med stor barn- och ungdomsverksamhet

och idrotter som brottning som är beroende av särskilt lokalstöd har en betydligt lägre självfinansieringsgrad.

I rapporten redovisas också hur kostnaderna för föreningarna fördelas, nämligen på följande sätt:

Lokalhyror	29%
Idrottsmateriel och redskap	26%
Tävlingar/turneringar	22%
Träningsläger	6%
Tränings-/tävlingskläder	6%
Löner	5%
Övrigt	6%

Förvaltningen bedömer att idrottsföreningarna i Stockholm har ungefär motsvarande kostnadsfördelning, dock knappast samma höga nivå för kostnader av lokal/anläggningshyror genom att Stockholms har 0-taxa för barn – och ungdomsverksamhet, vilket många kommuner idag inte har.

Stödformer, medverkan och intäktsmöjligheter för föreningar

Nedan följer en redovisning av olika möjliga intäkter för föreningar och samtidigt olika möjliga stödformer från idrottsnämnden gentemot föreningar.

Publika arenor och investeringar

Den största förutsättningen för ett omfattande och varierat idrottsutövande är tillgången till idrottsanläggningar av skilda slag. Nämndens anläggningsbestånd uppgår i dag till cirka 1200 idrottsanläggningar. De sammanlagda aktivitetsytorna för utomhus- och inomhusidrott uppgår till drygt 1 000 000 kvm.

Staden gör omfattande investeringar i idrottsanläggningar och även i publika arenor för tävlingar och matcher. De publika arenorna, som Stadion, Eriksdalshallen och Zinkensdamms idrottsplats skapar förutsättningar för de publika idrotterna som exempelvis fotboll, friidrott, bandy, handboll och basket att tillgodogöra sig publikintäkter. Arrangerande föreningar betalar planhyror, men hyrorna är inte relaterade till den investering som gjorts utan till kostnaderna för driften av anläggningarna. Därmed sker en subventionering och ett stöd till föreningarnas verksamhet ställt mot om anläggningarna helt skulle finansieras av föreningarna själva. Detta är ett stöd som sällan uppmärksammas av berörda föreningar. Dessa brukar istället räkna planhyror som en kostnad för föreningen, medan publikintäkterna oftast inte alls nämns.

Serveringsrättigheter

Vid flertalet av de större anläggningarna finns serveringar med mer omfattande verksamhet i både utbud, öppethållande och kapacitet. Serveringsverksamheterna vid dessa anläggningar är upphandlade. Vid de mindre anläggningarna är det vanligt att det vid tävlingar och arrange-

mang finns ett enklare serveringsutbud. Denna mindre serveringsverksamhet svarar oftast de arrangerande föreningarna för. Vid anläggningar där föreningar har helgvärdskap har dessa föreningar enligt "helgvärdskapsavtalet" rätt till att bedriva serveringsverksamhet.

Förslag

Vid upphandling av de mer omfattande serveringsverksamheterna är givetvis föreningarna välkomna att inkomma med anbud på samma villkor som enskilda intressenter. Vid kommande upphandlingar kommer föreningarna att uppmuntras att inkomma med anbud. Förvaltningen kommer att fortsätta att uppmuntra föreningarna att själva svara för enklare utbud vid tävlingar och andra idrottsarrangemang i hemmaanläggningen. I flera fall har föreningar fått möjlighet att förrådshålla serveringsvagn eller serveringsbord för att kunna sköra serveringen på mindre anläggningar vid tävlingar av olika slag. Detta ingår också som ett erbjudande när föreningar tar på sig ett större driftsansvar för anläggningar kvällar och helger.

Reklamrättigheter

Vid stadens idrottsanläggningar förekommer både fast och tillfällig reklam. De större evenemangsanläggningarna - Stockholms Stadion, Zinkensdamms idrottsplats Eriksdalsbadet och Eriksdalshallen - är reklamfria de tider det inte genomförs arrangemang. Vid evenemang upprättas avtal med den ansvariga föreningen som disponerar rätten till reklam på anläggningen.

Den fasta reklamen finns i flertalet av de övriga idrottsanläggningarna. Avtal, oftast helårsavtal, upprättas med de lokala föreningar som bedriver verksamhet på berörd anläggning. Ofta är det mindre och lokala företag som genom reklamen ekonomiskt stöttar föreningarna.

Förslag

Om någon enskild förening önskar fast eller tillfällig reklamplats på någon av de anläggningar som inte är en av de stora evenemangsanläggningarna kommer förvaltningen inte att ha några invändningar mot detta under förutsättning att det inte förekommer reklam för tobak, alkohol eller reklam som kan uppfattas som kvinnoförnedrande. Sådan lagstridig reklam ska, enligt tidigare nämndbeslut, inte förekomma på stadens idrottsanläggningar.

Föreningsdrift och brukarinflytande

Vid idrottsnämndens sammanträde den 31 oktober 2006 behandlades ett tjänsteutlåtande - "Redovisning och förslag om riktlinjer för brukarmedverkan och brukarinflytande". I ärendet redovisade och föreslog förvaltningen ett antal punkter och åtgärder som syftade till att stärka föreningarnas möjligheter till ökat inflytande på anläggningarna.

I begreppet brukarinflytande ingår:

Samråd

Samråd sker med Stockholms idrottsförbund och enskilda föreningar i frågor som rör fördelning av tider på anläggningarna samt skötsel, bemanning, underhåll och investeringar.

Kvalitetsarbete

Förvaltningen genomför kontinuerligt kundundersökningar vid anläggningarna. Målgrupperna är både föreningar och enskilda betalande besökare. Undersökningarna redovisas till nämnden

och särskild genomgång sker med respektive anläggningschef. Förvaltningen har sedan flera år upprättat rutiner för hur klagomål ska hanteras.

Anläggningsråd

Ambitionen är att det på varje bemannad anläggning ska finnas ett anläggningsråd bestående av företrädare för de föreningar som använder anläggningen, skolor och företrädare för anläggningen. Anläggningsråden diskuterar frågor om anläggningens ekonomi, förslag, klagomål, arrangemang, ordningsfrågor samt drift och underhåll.

Med medverkan avses

Föreningsdrivna anläggningar

Vid föreningsdrift svarar föreningen oftast själva för drift, skötsel, tillsyn och löpande underhåll av anläggningen. Cirka 10 anläggningar drivs av föreningar. Förvaltningen lämnar här en driftsansättning.

Hallvärdskap och helgvärdskap ingår också som ett driftsansvar där föreningarna tar ansvar för vissa tider i anläggningen. En förening som medverkar i utökat helgvärdskap kan få, förutom extra tider i anläggningen också serveringsupplåtelse eller ekonomisk ersättning samt lån av förvaringsutrymmen. Möjligheterna är många och förvaltningen diskuterar gärna med föreningarna utifrån deras behov. I avtalen regleras också åtaganden om öppning, stängning mm.

Brukarmedverkansavtal

Alla föreningar har ett ansvar för brukarmedverkan när man är i en anläggning. Det inngår att man tar ansvar för tändning, släckning, stängning av lokaler och enklare städning. Avtal om litet mer avancerad brukarmedverkan finns för ett antal obemannade anläggningar. Föreningarnas uppgifter är att öppna och låsa anläggningen samt göra viss tillsyn.

Utöver de här ovan redovisade formerna för brukarinflytande och brukarmedverkan har förvaltningen avtal med några ishallsföreningar vilka medverkat till investeringarna av hallbyggnaderna. Ett särskilt avtal finns också med Stockholms Friidrottsförbund för driften av Sätra Friidrottshall.

Förslag

Arbetet med att vidareutveckla de olika formerna för brukarmedverkan kommer att fortsätta och utvecklas. I enlighet med förslaget i skrivelsen om "one stop shop" så kommer förvaltningen att erbjuda de föreningar som är intresserade av att delta i driften av någon anläggning att erbjudas "utbildning" och handledning om anläggningsdrift och därmed sammanhängande frågor som exempelvis ekonomihanteringen.

För att ytterligare utveckla arbetet med att skapa ett ökat föreningsengagemang på anläggningarna har förvaltningen utarbetat en broschyr – "Drift av anläggningar". I broschyren beskrivs de olika samarbetsformerna. Broschyren finns bilagd som **bilaga 3**.

I februari detta år har förvaltningen arrangerat sex olika träffar om föreningsdrift där 58 idrottsföreningar deltagit av de 336 bidragsberättigade föreningarna, med verksamhet inom Stockholms stad. Förvaltningen anser att detta är ett bra deltagarantal.

Drygt 17 procent av det totala antalet föreningar är beredda att göra en insats utöver att driva den ordinarie föreningsverksamheten. Det som har framkommit under mötena har varit av det positiva och konstruktiva slaget. En stor majoritet av de föreningsledare, som har deltagit på de sex föreningsträffarna, har lämnat in konkreta förslag på framtida möjliga samarbeten beträffande verksamhetsdrift i och på stadens anläggningar.

Idrottsförvaltningen kommer att kontakta alla som har visat intresse för samarbete gällande föreningsdrift. Först ska dock förvaltningen internt diskutera vilka förutsättningar Idrottsförvaltningen kan erbjuda de intresserade föreningarna på respektive anläggning. På förvaltningens hemsida lämnas en omfattande information om olika former av samarbete på anläggningarna.

Överföra delar av egenregiverksamheten till föreningslivet

Förvaltningen bedriver själv en omfattande motions- och friskvårdsverksamhet på samtliga sim- och idrottshallar. Viss verksamhet, som simundervisning, anordnas delvis i regi av föreningar.

Förslag

Förvaltningen är alltid öppen för att med intresserade föreningar diskutera eventuella framtida engagemang i motions- och friskvårdsverksamheten. Det bör dock noteras att ett ökat föreningsengagemang inom detta område också innebär minskade intäkter till staden.

Förvaltningen har getts i uppdrag att öka simkunnigheten i staden. 4,4 Mnkr har i årets budget avsatts för detta ändamål. Simskoleverksamheten når i dag 22 000 elever. I uppdraget ingår att öka självskyddet och att ge simklubbarna möjlighet till en bättre rekrytering av medlemmar och att stärka föreningarnas ekonomiska bärkraft. Simklubbarna kommer att ges en större roll i arbetet med att öka simkunnigheten i staden i enlighet med beslut i idrottsnämnden.

Nolltaxa och subventionerad taxa

Det utan jämförelse största stödet som staden lämnar till idrottsföreningarna är upplåtelse av idrottsanläggningar utan avgift, nolltaxa och subventionerad taxa. Nolltaxan gäller under idrotternas säsong för barn- och ungdomsverksamhet för åldrarna 7 – 20 år. Dessutom finns subventionerad taxa för föreningarnas vuxenverksamhet. Nolltaxa och subventionerad taxa gäller både idrottsanläggningar och allmänna samlingslokaler samt gymnastiksalar och möteslokaler i stadens skolor.

Nolltaxan och den subventionerade taxan kan, jämfört med privat/kommersiell taxa, värderas till ett faktiskt stöd om cirka 80 mnkr för idrottsföreningarna och cirka 30 Mnkr för det övriga föreningslivet.

Förslag

Förvaltningen har idag inga förslag om att förändra principerna med nolltaxa och subventionerad taxa.

Ekonomiskt stöd för barn- och ungdomsverksamhet

Syftet med stadens stöd till ideella föreningar med barn- och ungdomsverksamhet är att det ska ges möjlighet till en omfattande och bred föreningsverksamhet. Förutsättningar för stödet är att föreningarnas verksamhet inte strider mot intentionerna i FN:s barnkonvention och att barn och ungdomar ska ges möjlighet att delta och påverka för att få träning i de demokratiska arbetsformerna. Flickor och pojkar ska få del av stödet i så lika omfattning som möjligt. Föreningarna ska vara uppbyggda och fungera enligt demokratiska principer. Det får inte finnas verksamhet som främjar våld eller rasism. Det får heller inte stimuleras till bruk av alkohol eller droger.

Samhällets stöd till föreningslivet är i stort uppbyggt så att kommunerna ger stöd till det lokala föreningslivet, landstingen till föreningarnas distriktsorganisationer och staten till riksförbunden. Idrottsnämndens bidrag till föreningslivet riktar sig uteslutande till de prioriterade grupperna barn och ungdom samt funktionshindrade. Stödet till barn- och ungdomsverksamhet utgår dels i form av generellt bidrag till föreningar i enlighet med idrottsnämndens regler, dels i form av projektstöd som beviljas för angelägen barn- och ungdomsverksamhet. Det generella stödet innefattar medlemsaktivitetsbidrag, utbildningsbidrag, lägerbidrag, och hyresbidrag för egen verksamhetslokal. Totalt får cirka 550 föreningar med cirka 95000 medlemmar bidrag till sin barn- ungdomsverksamhet. Den totala bidragsbudgeten för år 2008 är 60 Mnkr. Nolltaxan och den subventionerade taxan är då inte inräknat.

Cirka 60 % av de bidragsberättigade föreningarna är idrottsföreningar och cirka 80 % av de bidragsberättigade medlemmarna tillhör idrotten. Under året har inga större förändringar skett beträffande föreningsantal, medlemsantal och medlemsaktiviteter utan siffrorna är i stort sett oförändrade jämfört med tidigare år.

Vid en jämförelse av idrottsnämndens stöd till föreningslivet mellan idrottsföreningar och övrigt föreningsliv konstateras att 80 % av bidragen för aktiviteter, ledarutbildning, projekt och läger går till idrottsföreningar. Om hänsyn tas till bidraget för hyra av verksamhetslokal går 65 % till idrotten och om värdet av nolltaxa och subventionerad taxa även inkluderas går 71 % till idrotten. Jämförelsen av stödet korrelerar till förenings- och medlemsantal inom idrotten respektive övriga föreningslivet.

Förslag

Vid nämndens sammanträde den 18 december 2007 godkändes ett tjänsteutlåtande med förslag om smärre, dock ej principiella, justeringar av reglerna för bidrag till föreningar med barn- och ungdomsverksamhet. Nämnden beslutade bland annat att föreningarna ska kunna särredovisa ekonomin för deras barn- och ungdomsverksamhet. Förvaltningen har också nämndens uppdrag att se över bidragsreglerna utifrån bland annat perspektivet om att äldre tonåringar är betydligt mindre aktiva än andra ungdomsgrupper och utifrån en ökad elitisering inom idrottsrörelsen. Förvaltningen kommer under hösten 2008 till nämnden att redovisa resultatet av regelöversynen. Samråd om detta kommer att ske med Stockholmsungdomens Samarbetsorganisation (SUS) och Stockholms idrottsförbund.

Samråd med idrottsrörelsen

Förvaltningen genomför årligen 5-6 samrådsmöten med Stockholms idrottsförbunds kansli och tjänstemän från de större specialdistriktsförbunden. Vid dessa möten redovisas, informeras och diskuteras angelägna frågor som exempelvis:

- Investeringsbudgeten
- Planering och byggande
- Upplåtelser
- Bidrag
- Projekt
- Anläggningsdrift
- Idrottslyftet Regeringens stöd till idrottsrörelsen

Dessa möten är informella och både förvaltningen och idrottsförbundet anser att arbetsformen och det ömsesidiga informationsutbytet är av stort värde för det gemensamma arbetet. Under våren 2007 genomfördes ett rådslag med deltagande från Stockholms idrottsförbund, specialdistriktsförbunden, idrottsnämnden och förvaltningen. Vid detta rådslag diskuterades främst idrottsinvesteringar i Stockholm. En särskild redovisning om detta rådslag har redovisats till nämnden vid dess sammanträde i februari 2008.

I Idrottspolitiskt program finns också beslutat att nämnden en gång per år ska träffa styrelsen för Stockholms Idrottsförbund som en uppföljning av samverkan mellan staden och idrottsrörelsen.

Förslag

Förvaltningen föreslår att de samrådsmöten förvaltningen genomför med Stockholms idrottsförbund fortsätter och att de också utvecklas.

Förvaltningen genomför under våren träffar med de föreningar som har intresse att på uppdrag av nämnden svara för brukarmedverkan och drift av idrottsanläggning.

Stöd att söka projektbidrag

I skrivelsen framförs att föreningslivet i staden bättre ska kunna ta del av projektbidrag från EU och att de föreningar som får projekt beviljade ska garanteras stöd till egeninsatsen från idrottsnämnden.

Förslag

Det är värdefullt att föreningarna ges information om vilka olika projektbidrag som finns att söka. Förvaltningen har hittills inte särskilt aktivt arbetat med att stimulera föreningar att söka projektbidrag från EU eller annan bidragslämnare. Inom förvaltningen finns en anställning som har till uppgift att bland annat svara för EU-informationen. Förvaltningens erfarenhet är att många föreningar har en väsentligt större erfarenhet än förvaltningen av att upprätta projektbidragsansökningar. Stockholms idrottsförbund har en medarbetare som getts i uppdrag att bevaka föreningarnas möjligheter att söka medel och delta i olika projekt som arrangeras eller initieras av Europeiska Unionen. Förvaltningen kommer under hösten tillsammans med Stockholms Idrottsförbund se över behovet att aktivt gå ut och informera föreningar och förbund om möjligheterna att söka bidrag.

I skrivelsen föreslås att de föreningar som får projektbidragsansökningar från EU beviljade och att de själva ska göra en egeninsats ska garanteras bidrag från staden för sina egeninsatser. Om sådana ansökningar inkommer till förvaltningen kommer detta att redovisas till nämnden med förslag om bidrag för egeninsatsen.

Klubblokaler

På flera idrottsanläggningar finns utrymmen som av föreningarna används som permanenta klubb- eller kanslilokaler eller som tillfälliga möteslokaler. Det är, enligt förvaltningens uppfattning, värdefullt att det på anläggningarna också bedrivs andra aktiviteter än de som är enbart idrottsliga.

Förslag

Inför kommande planeringar av nya anläggningar eller mer omfattande ombyggnader kommer klubb- och möteslokaler att provas i projekten. Om föreningar önskar ha permanent tillgång till kansli eller klubblokaler kommer hyresavtal att upprättas.

IP Skogen

Det utbud av materiel och tjänster som IP Skogen ger många föreningar kan vara en förutsättning för vissa föreningars verksamhet. IP Skogen är en från förvaltningen "avknoppad" verksamhet. IP Skogen har i uppdrag att svara för underhåll av stadens motionsslingor, spårning av skidspår och utlåning/uthyrning av visst friluftsmateriel. Föreningar med nolltaxa kan låna materiel utan annan kostnad än för eventuella transporter. Det är främst orienterings- och skidsporten som använder IP Skogens utbud av materiel. Föreningar utan nolltaxa betalar också för lån av materiel. För närvarande pågår en diskussion om ett ökat föreningsansvar för delar av verksamheten.

Det materiel som kan lånas eller hyras från IP Skogen är bland annat:

- Omklädningsvagnar
- Duschvagnar
- Toalettvagnar
- Funktionärsvagn
- Tält
- Läktare

Föreningars egenfinansiering och övriga ekonomiska arrangemang

Förvaltningen har påbörjat en undersökning om i vilken utsträckning idrottsföreningarna själva finansierar sina verksamheter. I denna undersökning ingår 16 olika specialidrottsförbund med tre föreningar vardera fördelat på stora, medelstora och små föreningar. När undersökningen har färdigställts, vilket beräknas ske under innevarande vårtermin, kommer denna och eventuella förslag att redovisas för nämnden. Riksidrottsförbundet har gjort en motsvarande undersökning över specialförbundens självfinansiering.

Övriga intäkter

Här nedan redovisas några övriga exempel på hur föreningarna med egna krafter förstärker sina ekonomier.

Souvenirförsäljning

Souvenirbutiken Derby är ett samarbete mellan Djurgården Fotboll, Hammarby Fotboll, och AIK Fotboll. Här säljer de tre klubbarna souvenirer, biljetter mm. Butiken ligger mycket centralt i Stockholm. Förutom klubbsouvenirer finns självklart också internationella replicas och landslagströjan. Derby-butiken är även ombud för ticnet.

Genom ökad försäljning får varje klubb (Djurgården, Hammarby, AIK) också ökade intäkter i det egna distributionsledet, pengar som sedan används inom klubben. Den som säljer mest tjänar också mest. Djurgården, Hammarby och AIK äger en tredjedel var av butiken.

Spelbutik – Älvsjö AIK

Sedan december 2007 har Älvsjö AIK Fotboll en egen spel- och föreningsbutik. Butiken har öppet samtliga veckodagar. Förutom fullständig spelservice från Svenska Spel och ATG finns tidningar, konfektyr och tobak, paketutlämning (DHL), inlösen av värdeavier, fax och kopierings service, hämtning av biljetter (Ticnet) etc.

Butiken ska vara en samlingspunkt där man kan utbyta information, idéer o tankar, köpa souvenirer eller bara ta en kopp kaffe. Allt överskott från butiken går oavkortat till föreningen.

Bingo

Bingo är för många föreningar en av de största och viktigaste inkomstkällorna för ungdomsidrotten. Alla bingohallar i Sverige ägs av föreningar (fyra av fem är idrottsföreningar). Bingo står för nästan en tredjedel av deras intäkter. Utan bingopengarna skulle många föreningar tvingas finansiera verksamheten på annat sätt. Allt överskott från bingospelandet går direkt till föreningslivet.

3300 föreningar har i snitt delat på 400 miljoner kronor varje år. Av varje intjänad hundralapp netto får föreningslivet 95 kronor. Sammanlagt har föreningslivet fått över tio miljarder kronor sedan bingo startade på 1960-talet.

Bingolotto

Bingolotto ägs av "Folkspel" som i sin tur ägs till 100% av 75 riksorganisationer, med över 5 miljoner medlemmar. Överskottet från Bingolotto går direkt till föreningslivet utan mellanhänder.

Lotterier

Idrottsnämnden har statens uppdrag att svara för tillståndsgivningen för lokala lotterier. Föreningarna har nästan upphört med att arrangera egna lotterier. Under 2007 beviljades tillstånd för cirka 10 lotterier.

Regional samverkan för investeringar i idrottsanläggningar

Skytte och motorsport är exempel där flera kommuner gått samman och skapat en regional anläggning. Det har däremot funnits flera försök till regionala projekt som dock i slutändan inte kunnat fullföljas. Det senaste exemplet är en konståkningsanläggning.

Däremot har Stockholm stad i många fall skapat idrottsanläggningar som fungerar med ett regionalt upptagningsområde. Det gäller exempelvis för simhoppet i Eriksdalsbadet, gymnas-tikanläggning i Åkeshov, friidrottshall på Sätra idrottsplats och skrinarbana på Östermalms idrottsplats.

Förvaltningen ser det, trots den inte alltför upplyftande historiken kring regionala projekt, som angeläget att driva dessa frågor i olika organ. Det finns många idrotter som inom skilda kommuner är liten men sammantaget i regionen är i behov av anläggningar eller annat stöd. Förvaltningen tror dock att detta måste växa fram i samband med mycket konkreta önskemål från idrotter som är i behov av samverkan mellan kommunerna. Det kan handla om investeringar men också om gemensamma stödformer i form av bidragssystem eller upplåtelsesystem.

Avslutande slutsatser

I detta utlåtande har förvaltningen främst redovisat exempel på *hur* föreningarna på olika sätt ekonomiserar sina verksamheter. Det är angeläget att framhålla att det är väsentlig skillnad mellan föreningarnas ekonomiska situation. Stora och elitsatsande föreningar har en knappast jämförbar ekonomi med de mindre föreningar som endast eller i huvudsak arbetar med barn och ungdom.

Stockholms idrottsförbund och specialdistriktsförbunden, ofta i samverkan med SISU, genomför utbildningar i föreningsekonomi för både förtroendevalda och kanslipersonal. Dessa utbildningar bedöms vara värdefulla och av hög kvalitet.

Förvaltningen bedömer att de flesta idrottsföreningar aktivt och målmedvetet arbetar med att stärka sina egna ekonomier utöver det som ges i stöd från kommun, landsting och stat. Detta sker oftast genom sådana ekonomiska arrangemang och aktiviteter som redovisas i utlåtandet. Förvaltningen avser dock att mer målmedvetet arbeta för att genom om skapa olika förutsättningar ge föreningar en bättre möjlighet till självfinansiering av verksamheten i enlighet med de modeller som redovisats i tjänsteutlåtandet.

Avslutningsvis föreslår förvaltningen att idrottsnämnden godkänner detta tjänsteutlåtande som svar på skrivelse "Erfarenheter från Rådslaget: *"Stärk föreningarnas ekonomi och deltagande"* från Madeleine Sjöstedt m.fl. (fp), Billy Östh m.fl. (m) och Andreas Sturesson (kd).

Bilagor

1. Skrivelse "Erfarenheter från Rådslaget
2. Yttrande Stockholms idrottsförbund
3. Broschyr "Drift av anläggningar"

Bilaga 1

”Erfarenheter från Rådslaget: ”*Stärk föreningarnas ekonomi och deltagande*” från Madeleine Sjöstedt m.fl. (fp), Billy Östh m.fl. (m) och Andreas Sturesson (kd).

”En av grunderna för ett fritt och demokratiskt samhälle är att medborgarna har rätt och möjlighet att själva organisera sig för sina intressen, alldeles oavsett om detta är idrott, kultur, politik, fritidsverksamhet eller något annat. Ett brett, pluralistiskt och självständigt civilt samhälle är grunden som en modern demokrati vilar på.

Stockholms idrottsliv vilar idag på ideella krafter. Medborgarnas engagemang för sina idrotter och föreningar är den viktigaste förutsättningen för såväl den breda motionsidrotten som elitsatsningarna. Idrottslivet är dessutom en av de främsta källorna till folkhälsa och en allt större tillväxtsektor för Stockholms ekonomi. Fler stockholmare ska komma i rörelse. Barn som tidigt etablerar rutiner för kontinuerligt idrottande ökar möjligheten till god hälsa hela livet. Av dessa anledningar är det stadens ambition att bidra med bästa möjliga förutsättningar för idrottsrörelsen i form av investeringar i anläggningar och ekonomiskt stöd till föreningarna.

Vissa idrottsföreningar i Stockholm har dock problem med sin ekonomi. Låga egna intäkter och få utvecklingsmöjligheter gör att de blir beroende av offentligt stöd och därmed förlorar i livskraft och självständighet. För att Stockholmsidrotten ska hänga med i utvecklingen och vara en pådrivande kraft för goda elitsatsningar och ökat folkrörelse- och folkhälsoengagemang, måste förutsättningarna för idrottsföreningarna att starka sin verksamhet och ekonomi förbättras.

När idrottsnämnden i slutet av maj bjöd in representanter för Stockholms alla specialidrottsförbund till rådslag för att diskutera nämndens investeringsplan diskuterades denna och flera andra viktiga frågor. I denna skrivelse finns ett urval av de förslag och idéer som diskuterades vid mötet.

Många idrottsföreningar har dessutom omfattande internationella nätverk inom sina respektive idrotter. Dessa nätverk är en stor resurs för ungdomarna som idrottar. Däremot saknar föreningarna ofta förutsättningar att omsätta sina kunskaper till något positivt för medlemmarna. Inom EU:s olika stödformer finns det omfattande program för ungdomsutbyten inom idrott och fritidsverksamhet. Kunskapen om hur man söker projektbidrag från EU är dock begränsad, och ansökningsförfarandet är komplicerat för föreningar med små administrativa resurser. Dessutom krävs ofta egenfinansiering av en viss andel av projektbudgeten.

Målet med denna skrivelse är att sätta igång arbetet med att finna nya åtgärder som gör det möjligt för idrottsföreningarna i Stockholm att stärka sin ekonomiska självständighet och bärkraft, och finna former för att investeringsresurserna an-

vänds så effektivt som möjligt. Idrottsförvaltningen bör undersöka förutsättningarna för exempelvis följande åtgärder:

De ekonomiska kringverksamheterna som finns på anläggningar och arenor drivs i första hand av de föreningar som nyttjar anläggningen. Förutsättningar för de ekonomiska kringverksamheterna och föreningarnas behov av klubblokaler bör finnas dessutom med redan i planeringsfasen för nya anläggningar och vid ombyggnation

Fler anläggningar drivs helt av de föreningar som använder dem. För att göra det lättare för dem som vill ta över driften av en anläggning, erbjuder förvaltningen en "one stop shop" där föreningar får hjälp med de formella stegen för övertagande av driften, och kunskap och erfarenheter om hur man får en fungerande ekonomi i en anläggning.

Förvaltningen identifierar vilka investeringar i anläggningar som bör göras i samverkan med kommuner i regionen. Samverkan är nödvändigt när underlaget för de enskilda idrotterna är för litet, eller marken i Stockholm inte räcker till.

Större idrottsinvesteringar görs i form av "idrottscentrum" där flera olika idrotter och föreningar finns på en och samma anläggning.

Förvaltningen har en strategi för hur Stockholms föreningsliv bättre kan ta del av projektbidrag från EU. Föreningar som får projekt beviljade garanteras stöd till egeninsatsen från idrottsnämnden".